

Ivareta og videreutvikle demokratiet

Daværende statsminister Jens Stoltenberg uttalte etter terrorangrepene 22. juli 2011 at svaret på terroren måtte være mer åpenhet, mer demokrati, men aldri naivitet. I praksis betyr dette at man må fokusere på sikkerhet, på forebygging – men også på å vedlikeholde og bygge demokrati.

Hvordan kan og vil vi organisere samfunnet vårt for å gjøre nye terrorangrep lite sannsynlige/for å begrense skader ved nye angrep?

Noe av det vi kan lære om og av 22. juli 2011, er at samfunnet ikke klarte å beskytte seg mot terrorangrepene den dagen. Terroristen ble ikke oppdaget før han satte i gang angrepene, han ble ikke stoppet på vei fra det første angrepet til det neste, sperrene som var vedtatt oppsatt for å hindre at bombebilen kunne plasseres der han satte den, var ikke satt opp, og misforståelser om oppmøtested forsinket politiets aksjon for å pågripe terroristen. Kort oppsummert kan vi derfor si at beredskapen ikke var god nok 22. juli 2011. At så mange fikk rask og god helsehjelp, viste sider ved norsk beredskap som fungerte godt.

Et viktig spørsmål er hvordan samfunnet kan minimere muligheten for at nye terrorangrep finner sted. Dette angår blant annet balansen mellom overvåkning og ivaretagelse av privatlivets fred, og regelverk for kjøp og import av våpen og kjemikalier. Et annet viktig spørsmål er hvordan samfunnet kan begrense skader dersom noen likevel lykkes med å gjennomføre nye angrep. Dette handler blant annet om beredskapen i nødetatene og samordning og samarbeid mellom ulike etater og forvaltningsnivå.

Aktuelle ressurser:

Omtale av kilder knyttet til beredskap under Kilder og verktøy

Video av Jens Stoltenbergs tale i Oslo Domkirke, 24. juli 2011. (00.58):

<https://www.vgtv.no/video/42449/roerende-minnegudstjeneste-i-oslo-domkirke>

Hvordan skal vi handle for å forebygge og motarbeide anti-demokratiske tendenser i samfunnet?

I et demokrati er det konsensus om at konflikter og uenighet mellom borgerne ikke løses gjennom vold. Eventuell bruk av fysiske tvangsmidler har borgerne gitt staten enerett til å benytte. Samtidig fordrer demokratiet oppmerksomme og aktive borgerne som støtter opp om frihetene og rettighetene systemet er bygget på.

Mennesker er frie, og grunnleggende rettigheter som forsamlingsfrihet, trosfrihet og ytringsfrihet skal beskytte denne friheten. Å gå til angrep på meningsmotstandere, slik som gjerningsmannen gjorde 22. juli 2011, bryter med grunnleggende demokratiske verdier.

Opplæring i demokratisk medborgerskap, menneskerettigheter og interkulturell forståelse bør omfatte en relevant *praksis* (ikke bare *teori*). Dette gjenspeiles i den norske læreplanen, som legger vekt på at elever skal tilegne seg demokratisk kunnskap, verdier, ferdigheter og holdninger *gjennom* aktivt medborgerskap. På skolen kan elever tilegne seg kunnskap om demokratiske systemer og strukturer, lære om og delta i beslutningsprosesser gjennom for eksempel elevråd og delta i undervisning som i praksis fremmer ferdigheter som samarbeids- og kommunikasjonsevner. Gjennom å lytte til andres perspektiver og selv bli hørt, kan elever selv erfare og verdsette demokratiske verdier som likeverd og mangfold.

Som en arena hvor alle barn og unge deltar, spiller skolen en viktig rolle som «*bolverk mot destruktive samfunnskrefter*» ([Kerr og Huddelston, 2016](#)) og for å fremme demokratisk kompetanse.

Aktuelle ressurser:

www.demokratiwerksted.no

www.minstemme.no

www.dembra.no

www.tenk.faktisk.no

www.aldrimer22juli.no